

Regeringskansliet
Kulturmiljöutredningen (Ku 2011:02)
Garnisonen
103 33 Stockholm

E-post: per-magnus.nilsson@culture.ministry.se

**SVAR på
Kulturmiljöutredningens enkät "Hur ska kulturmiljöområdet utvecklas?"; Dnr Ku
2011:02/2011/8**

Sveriges Jordägareförbund ("Förbundet") har beretts tillfälle att avge svar över rubricerad enkät.

Förbundet har tagit del av LRF:s enkätsvar, LRF:s dnr 2011/5745, daterat 2011-05-30. Förbundet ansluter sig till de synpunkter som LRF framför i sitt enkätsvar.

Utöver synpunkterna i ovannämnda enkätsvar, anför Förbundet följande, i huvudsak avseende kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

1 a Intressekonflikter mellan brukande och skydd av kulturskyddade fastigheter och miljöer

- De allra flesta kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna ägs och (i stor utsträckning) bebos av privatpersoner. Dessa personers insatser för det nationella kulturarvet i form av att bebo och förvalta dessa byggnader, oavsett kulturminnesmärkning, uppmärksammas alltför sällan. De flesta av dessa byggnader är avsevärt större till yta och volym, och samtidigt långt mindre praktiska, än vad en modern bostad skulle vara. Detta boende tar alltså i sig långt mer tid och kostnader att vårda än en modern byggnad. **De personer det berör känner sällan en tydlig uppskattning från samhället för den kulturgärning som utförs.**
- För att kunna upprätthålla byggnadens kulturhistoriska värden kan det vara nödvändigt att i rimlig utsträckning anpassa den till både ett någorlunda bekvämt modernt boende och olika slags verksamheter som bedrivs med utgångspunkt från byggnaden. **Det måste vara möjligt att både bo och bruka byggnaden.**

1 b Möjligheterna att bruka/tillgängliggöra kulturmiljöer med nuvarande kulturskydd

Intressekonflikter hänförliga till lagen och/eller dess tillämpning

- Kulturminnesmärkning upplevs av många fastighetsägare som **administrativt betungande, tidsödande och för dyrt** mot bakgrund av bl.a. alla de parter som kan bli involverade, krav på förundersökningar, kontroll av genomförande, dokumentation och övrigt uppföljningssamarbete samt krav på visst byggnadstekniskt utförande och specifikt materialval.
- Kulturminnesmärkning är **frivillig från fastighetsägarens sida**, och innebär såväl ekonomiska som nyttjandemässiga uppostringar för att säkerställa det kulturhistoriska värdet för framtiden – något som samhället många gånger **inte visar erkänsla för gentemot fastighetsägaren**. Många fastighetsägare blir besvikna när man efteråt upplever att man blir mästrad och medvetet bromsade av myndighetspersoner då man t.ex. önskar förändra fastigheten genom om- eller tillbyggnad för att anpassa byggnaden till modernt boende eller nyttjande, eller då arbeten redan har påbörjats pga. akut skada som medfört att myndigheterna inte har kunnat informeras i förväg.
- Myndigheterna måste vara tydligare med **verklighetsgrundad information om hur kulturminnesmärkningen faktiskt fungerar**. Vissa länsstyrelser ger idag ägare av kulturhistoriskt värdefulla byggnader falska förespeglningar i sin information, av vilka det t.ex. kan framgå att det går att få bidrag för antikvariska merkostnader upp till 90 %. Att det i praktiken anslås så lite medel för byggnadsvårdande insatser att det är mycket liten sannolikhet för att få (substantiella) bidrag, det framgår inte.
- **De statliga kulturvårdsbidrag som faktiskt utbetalas, går inte i sin helhet till kulturvården**; detta bl.a. därför att 20 % av beloppet går bort i moms på material- och arbetskostnader samt att anslagsmottagarna måste betala externt timarvode för den antikvariska kontrollen. Förbundet anser i detta sammanhang att ett enkelt och effektivt sätt att öka de kulturvårdande insatserna, som komplement till de statliga kulturvårdsbidragen, vore att medge generell rätt för ägarna av kulturhistoriskt värdefulla byggnader att dra av momsen för underhålls- och renoveringsåtgärder – som man får lov att göra för motsvarande åtgärder på sina ekonomibygnader.
- Många fastighetsägare är **avogt inställda till kulturminnesmärkning** pga. bl.a. att
  - kontaktpersoner på länsstyrelserna varierar över tid
  - kontaktpersonernas kunskaper uppfattas som ojämna, otillräckliga eller, tvärtom, väldigt fokuserade på ett smalt område, med en personlig preferens för detta område
  - fastighetsägarna anser sig efter lång privat förvaltning av fastigheten ha den kunskap som behövs, samtidigt som det i praktiken finns mycket begränsad antikvarisk hjälp att få från länsstyrelserna
  - risk för att möjligheterna att använda byggnaden både privat och för olika typer av verksamheter kan komma att inskränkas

- risk för att länsstyrelsens beskrivning av de kulturhistoriska värdena i byggnaden är så pass oprecist formulerade, att de kan ge upphov till tolkningar som leder till påtaglig rättsosäkerhet för byggnadens ägare – detta är särskilt allvarligt då en tjänsteman är med och genomför kulturminnesmärkningen och är införstådd med att det är vissa specifika värden som i synnerhet ska skyddas, men sedan byts tjänstemannen ut och den nya tjänstemannen vågar – mot bakgrund av en svepande och generellt utformad beskrivning av byggnaden, t.ex. som ”kulturhistoriskt intressant” – inte medge några förändringar av byggnaden utan omfattande undersökningar etc.

Hur kan konflikter överbryggas?

- Bättre samarbetsklimat och –förutsättningar genom bl.a.
  - tidiga kontakter
  - mer stöd till fastighetsägare i form av bl.a. löpande information om vad som gäller, erfarenhet från olika tekniska lösningar och byggmaterial samt nya forskningsrön
  - ändrad myndighetsattityd; från kontrollerande och granskande till stödjande och informativ; från bindande krav till information och kunskapspridning samt stöttande av fastighetsägarna i deras förvaltning och kulturgärning
  - mindre pappersarbete och uppföljning
  - ett föredömligt exempel: BM Forum i Stockholms län med sina informationsmöten
- Bättre belöning till fastighetsägarna; om man medger kulturmärkning av sina byggnad måste man erhålla något i retur, en tydlig motprestation från samhällets sida, t.ex. i form av
  - betydligt större statliga anslag till kulturmiljövård för att överhuvudtaget möjliggöra aktiva åtgärder i syfte att bevara kulturminnesmärkta fastigheter
  - förbättring av de generella ekonomiska villkoren, såsom avdragsmöjligheter för moms på underhålls- och renoveringsarbeten på corps de logier

7 juni 2011

SVERIGES JORDÄGAREFÖRBUND

Frederik Treschow